

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

17 вересня 2026 р

№ 309

Директорам закладів позашкільної освіти

Щодо надання інформації

Шановні колеги!

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України, відповідно до визначених координаційно-методичних функцій щодо розвитку позашкільної освіти еколого-біологічного, природоохоронного та аграрного напрямів, проводить узагальнення інформації про сучасний стан та ефективність діяльності профільних закладів позашкільної освіти.

Метою збору інформації є **визначення основних показників ефективності діяльності закладів, виявлення результативних практик, сучасних моделей організації освітнього процесу, проблемних питань та перспектив розвитку профільної позашкільної освіти.**

Зібрані матеріали будуть використані для аналітичного узагальнення, визначення актуальних напрямів координаційно-методичної підтримки закладів позашкільної освіти, поширення успішного досвіду та підготовки методичних рекомендацій.

У зв'язку з цим просимо **заповнити табличний матеріал «Базова схема факторно-критеріальної субмоделі SWOT-аналізу діяльності закладу позашкільної освіти»** відповідно до наведених у ньому факторів, критеріїв та показників.

Для забезпечення єдиного розуміння підходів до оцінювання ефективності діяльності профільного закладу ПО до листа додається інформаційний матеріал **«Методична картка ефективності закладу позашкільної освіти еколого-біологічного, агрономічного напрямів»** (додаток 1 до листа НЕНЦ), який просимо використовувати як інформаційно-методичний орієнтир під час заповнення таблиці.

Просимо під час заповнення табличного матеріалу надавати **об'єктивну, достовірну та актуальну інформацію**, яка найбільш повно характеризує діяльність закладу та його потенціал для подальшого розвитку.

Заповнений табличний матеріал просимо надіслати **до 19 жовтня 2026 року** на електронну адресу: **sga88@ukr.net**.

Дякуємо за співпрацю, відповідальне ставлення до надання інформації та спільну роботу, спрямовану на підвищення якості, результативності та суспільної значущості профільної позашкільної освіти.

Директор

Володимир ВЕРБИЦЬКИЙ

Методична картка ефективності закладу позашкільної освіти еколого-біологічного, агрономічного напрямку

Від «закладу, який проводить заняття» - до «центру, який створює можливості»

Саме таку трансформацію варто закладати у розуміння «ефективності діяльності профільного закладу ПО» на найближчі роки.

Ефективний заклад позашкільної освіти еколого-біологічного та агрономічного профілю - це заклад, у якому дитина не просто отримує знання про природу, а вчиться досліджувати, створювати, відповідати за власні рішення та діяти на користь громади й довкілля.

Даний документ розкриває наступні питання:

- яким має бути сучасний заклад позашкільної освіти еколого-біологічного, агрономічного напрямку;
- для кого і заради яких результатів він працює;
- за якими критеріями оцінюється його ефективність;
- які показники підтверджують досягнення результатів;
- чим наш заклад відрізняється від інших.

Важливо розрізняти:

- якість - наскільки освітня діяльність відповідає встановленим вимогам і потребам учасників;
- результативність - чи досягнуто запланованих результатів;
- ефективність - наскільки вагомими є досягнуті результати для дитини, громади й довкілля порівняно з використаними ресурсами.

Як стати ефективним закладом позашкільної освіти еколого-біологічного та агрономічного профілю в умовах сьогодення

Для сучасного закладу позашкільної освіти еколого-біологічного напрямку **ефективність уже не може вимірюватися лише кількістю гуртків, здобувачів чи проведених заходів.** Ефективний заклад - це простір, де дитина набуває практичних компетентностей, досліджує реальні проблеми, створює власні проекти, взаємодіє з природою та громадою і бачить результат своєї діяльності.

Це відповідає і сучасному державному курсу: у жовтні 2025 року МОН затвердило Концепцію розвитку позашкільної освіти, орієнтовану на її системну модернізацію, доступність, якість та ефективність. А у 2026 році

Державна служба якості освіти оновила рекомендації щодо внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах позашкільної освіти.

Ефективний заклад позашкільної освіти еколого-біологічного напрямку - це відкритий, безпечний, доступний та інноваційний освітній осередок, який відповідно до потреб дітей і громади забезпечує формування природничо-наукових компетентностей, екологічної культури, дослідницьких і практичних навичок, створює умови для самореалізації та професійного самовизначення здобувачів освіти, організовує їхню реальну природоохоронну діяльність і демонструє вимірюваний освітній, соціальний та екологічний результат.

Тобто **ефективність** - це не лише кількість гуртків, дітей, дипломів чи проведених заходів. А відповідь на головне питання:

Що змінилося у розвитку дитини, у житті громади та у стані довкілля завдяки діяльності закладу?

Критерії ефективності профільного закладу ЗПО

Критерій	Що оцінюємо	Можливі індикатори
1. Відповідність потребам дітей і громади	Наскільки діяльність закладу актуальна й затребувана	аналіз освітніх потреб; оновлення напрямів гуртків; частка дітей, які продовжують навчання; задоволеність дітей і батьків
2. Доступність і охоплення	Чи мають різні категорії дітей можливість навчатися	кількість і структура здобувачів освіти; охоплення дітей із сільських територій, ВПО, дітей з ООП; дистанційні та змішані програми; відсутність дискримінаційних бар'єрів
3. Якість освітніх програм	Сучасність змісту та методів навчання	наявність оновлених програм; компетентнісний і діяльнісний підходи; польові дослідження, експерименти, проєкти; використання цифрових технологій, ГІС, мобільних лабораторій
4. Освітні результати здобувачів освіти	Що діти реально знають і вміють	сформованість екологічної, природничої, дослідницької компетентностей; уміння проводити спостереження, аналізувати дані, презентувати результати; особисте портфоліо вихованця
5. Практичний екологічний результат	Реальний вплив діяльності на довкілля	проведені дослідження стану води, ґрунтів, біорізноманіття; створені екостежки; висаджені й доглянуті насадження; відновлені території; впроваджені рішення з

Критерій	Що оцінюємо	Можливі індикатори
6. Дослідницька та інноваційна діяльність	Здатність дітей працювати як юні дослідники	енергоощадності та сортування відходів кількість і якість дослідницьких проєктів; участь у конкурсах, конференціях; партнерські дослідження із ЗВО та науковими установами; упровадження результатів
7. Самореалізація і професійне самовизначення	Вплив навчання на подальшу траєкторію дитини	участь у конкурсах і громадських ініціативах; вступ випускників на природничі, екологічні, аграрні спеціальності; волонтерство; реалізація власних екопроєктів
8. Професійність педагогічної команди	Спроможність працівників забезпечувати сучасну освіту	підвищення кваліфікації; авторські програми; використання сучасних методик; участь у проєктах; обмін досвідом; дотримання академічної доброчесності
9. Партнерство і відкритість	Взаємодія із середовищем, у якому працює заклад	співпраця із закладами освіти, ЗВО, науковими установами, громадами, природоохоронними організаціями, підприємствами; спільні проєкти; залучення експертів і батьків
10. Ефективне управління та ресурси	Наскільки обґрунтовано використовуються можливості закладу	стратегія розвитку; внутрішня система якості; самооцінювання; прозорість; залучення грантів; сучасна матеріальна база; відповідність витрат отриманим результатам
11. Безпечність, інклюзивність і стійкість	Здатність працювати в сучасних, зокрема воєнних, умовах	безпечне середовище; укриття й алгоритми реагування; психологічна підтримка; безбар'єрність; цифрова безпека; безперервність навчання під час надзвичайних ситуацій
12. Репутація і суспільний вплив	Визнання діяльності закладу	довіра дітей, батьків і партнерів; позитивні відгуки; поширення успішних практик; запрошення до регіональних і національних проєктів; публічна звітність

Головні результати ефективного ЗПО

У підсумку ефективний заклад ПО повинен демонструвати результати на трьох рівнях:

1. **Дитина:** має знання, практичні навички, екологічні цінності, досвід дослідження й реалізовані проєкти.
2. **Громада:** отримує активну молодь, екологічні ініціативи, результати моніторингу та пропозиції щодо розв'язання місцевих проблем.
3. **Довкілля:** має конкретні позитивні зміни, які можна зафіксувати, виміряти й підтвердити.